శ్రీ

వేంకటేశ్వర విజ్ఞప్తి

గ్రంథకర్త.

శికింద్రాబాదు.

కొండా వీరయ్యా అండ్ సన్సుగారి భారతీ ముద్రాక్షరశాల
యందు ముద్రింపంబడియె.

1936.

 వెల 0-4-0

పీఠిక

సరసులారా!

ఈచిన్నిపొత్తమునం దిత్తెఱంగులంది పద్దెంబులు చేర్పఁబడినవి. ఇందన్యదేశ్య పదంబు లనుకరింపఁబడి కావలసినట్లుపయోగింపఁబడినవి. ఇది సత్కవి సంప్రదాయసిద్ధంబని మీరెఱింగినదియ. ఇందు వేదశాస్త్రవిహితంబగు మనసంఘమునందు గాలేయకాలమహిమచే బయలుదేరి యత్యంతహానింగూరు దురాచారంబులను నిరసించుచు గొన్నిపద్యంబులును నైహికాముష్మిక సుఖదాయకంబగు భగవత్కథంగూర్చి కొన్నిపద్యంబులును జేర్పబడినవి. ఇందలిగుణదోషంబులు మీకే క్రమంబుగా విశదంబయ్యెడి. ఇందుముద్రాపక లేఖక ప్రమాదములవలన బడిన తప్పులంగొన్నిటిని సవరించి తుదినిముద్రింపించితిని. మఱియునున్నచో సవరించుకొనఁ బ్రార్థితులు. ఈరెండవ కూర్పును మాత్రము ముద్రించి ప్రకటించుకొనిన మ॥ రా॥ శ్రీ॥ పబ్బాశంకరయ్యగారును, మారుతిబుక్కుడిపో వారును భగవదనుగ్రహపాత్రులై యైహికాముష్మికసుఖంబులంబొందెదరుగాత.

సుధీవిధేయుఁడు

4-1-1936
సికింద్రాబాద్ షక్కర్

చివుకుల అప్పయ్యశాస్త్రి

విషయ సూచిక

శ్రీపరమేశ్వరాయనమః

వేంకటేశ్వర విజ్ఞప్తి.

ఉ॥ శ్రీరమణీమణిప్రణుత। సింధు సుతాది సతీ వితానశృం
గార మనోహరోక్తులను । గర్ణము లారఁగ నాలకించుచు
న్నారుతరోరుడోలను మ । నఃప్రియమౌనటులూగుచార్తనా
గారవముల్ సెవిఁబడద ।యఁజనిప్రోచినకృష్ణుఁడోముఁతఁ॥

ఉ॥ ఓపరమాత్మ!యెల్లెడల । నుండిగ్రహించెదవంచెఱుంగమిఁ
బాపము బుణ్యమంచనక । భావమునందున ద్రోఁచినట్టులే
యేపనులాచరించితినొ । యెట్టికృతుల్ బొనరించు చుంటినో
యేపనిఁ జేయ నుంటినొకో?। యేమియెఱుంగను వేంక॥

చం॥ తుద మొదలేమిగన్పడని । దోషమహాటవిమధ్యమందునే
ను దగులుకొంటిఁగష్టముల । నొచ్చుచునుంటినిగంటిభీతినా
యెద నిలుచుండలేనెటుల । నీయఘ కాననమంతరించునో
యదివెసఁజెప్పుమోయిపర । మార్థిమనోహర! వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ కలుషవనంబుఁద్రుంచుటక । ఖండసుదర్శనమియ్యవయ్యనా
కలుషమహాగ్నినార్పుటకుఁ । గా కరుణారసధారఁ జిల్కవే
యలకలుషాబ్ధి దాఁటుటకు । నబ్జపురందర వందితాభిధా
నలలిత కీర్తనాత్మమతి ।నొకనొసంగవె! వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ డబ్బుహుళక్కి విద్యయును। డాబు మనంబునుక్రోతిమాట
యో
దబ్బఅసజ్జనాశ్రయమెు। తక్కువయెక్కువ దుర్జనాశ్రయం
బుబ్బుటయుబ్బరంబు పను। లోపని లేనివి యోర్పునున్న యో
యబ్బ! యిఁకెట్టులన్ గనెద। నంతఘనున్నిను వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ మునుపెపుడో కుచేలునకు। బుత్తిని సంగితివంటభీష్ముపై
నెనరున నుంటివంటనరు। నిన్ జయశీలునిఁ జేసితంటనె
మ్మనమున మెచ్చిద్రోవదికి। మానముదక్కఁగసల్పితంటవా
నినిననుఁ గాచునత్తఱిని। నిక్కమటందును వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ భయముజనింపవాతకఫ। పైత్యరుజల్ గడుఁగప్పఁజెప్పనే
మియుఁబలుకంగ లేనితఱి। మేను వడంకుచునుండగుండెనీ
రయిచనఁగాలకింకరులు। రమ్మనిపిల్చిన నిద్దలంచెదన్
స్వయముగ నీటముంచెదవొ? పాలనుముంచెదొ? వేంక॥

ఉ॥ కోపముహెచ్చుచుండె జన। కోటులులోటుగఁ జూచు
చుండుటన్
దాపమువృద్ధిగాఁదొడఁగె। దానఁగఘోరతఁబూనియెంతయోన్
సేపటికొడ్లకొంపలకుఁ। జిచ్చును బెట్టఁదలంచుచుంటినీ
పాపము పెల్లు గోపు? నెఱు। భవ్యుఁడనామునో? వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ సడలకమున్నె దంతములు। శైత్యము గ్రమ్మకమున్నె పల్కులన్
గడిబిడిలేకమున్నె యొక। కఱ్ఱనునడ్డకమున్నె పాదముల్
దడబడకుండనున్నపుడె। దార్ఢ్యముదప్పకమున్నెనిన్నుఁబ్రోం
చెడిపనులన్నిటిన్ సలుపు। తృష్ణనొసంగవె! వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ చిన్నతనంబునందుఁ గపి। చేష్టలఁ జేసితి జవ్వనంబునం
దన్నరమించి కాలమును। వ్యర్థము చేయుచునుంటిముందునా
సన్నమదీయవృద్ధతను । సంచితపాపవినాశకున్ని నున్
సన్నుతి సల్పునట్లు నను। సల్పు మనల్పుడఁ వేంకటేశ్వరా

ఉ॥ తల్లివి నీవె తండ్రియును। దాతవు నీవె విభుండవీవె నా
చెల్లెల వీవె చుట్టము సు। శీలగురుండును భ్రాత వీవె భా
సిల్లున దెల్ల నీవెయని। చిత్తమునన్ దృఢరీతి నమ్మ న
న్నొల్లక యుందువేమొ యది। యుక్తముగాదుగ వేంక॥

చం॥ తొలిపలుకున్ బఠింతుననఁ। దోచదుదానమొనర్తునందునా।
కలిమియులేదుగంగమునుఁ। గంగమకించిన శక్తి లేదునా
కలుషముబెట్టు బోవు నినుఁ। గాంతు నెటుల్ ననుఁ గాచి భక్తవ
త్సలుఁడను పేరు సార్థకము। సల్పవె! నిల్పవె! వేంక॥

ఉ॥ సారములేని సంసృతికి । సారసలోచన నోర్తు నిచ్చిసం
సారముఁ జేసికొమ్మనన । సారయదృచ్ఛనుబూనిమానుడిన్
దూర మొనర్చి సర్వవిధ । దోషము లొందితినైన నాకు నీ
చేరికఁ గూర్చినట్టయినఁ । జెందుదు వానిని వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ శైవులుసాంబమూర్తియని । సౌరులు సూర్యుఁడటంచు
వైష్ణవుల్
శ్రీవిభుఁడంచు శాక్తులును । శ్రీశివశక్తియటంచుభిన్నతన్
భావనసేయుచుందురిది । బాగుగఁజూడఁగనిన్నిరూపులన్
నీవియకావెయెల్లెడల । నిండియు నుండవె వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ ఏరెవరెట్టి రూపముల । నెట్టి యభిఖ్యల నుంచి నీకు జో
హారులఁ జేయుచుండెదరొ । యట్టియభిఖ్యల నట్టిరూపులన్
వారికి దర్శనం బిడి య । వారిగ వారల కోర్కె దీర్తువే
యోరిమియింతనీకలరు । చుండుటవర్ణ్యము వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ ద్రవ్యము రూపముంగులము । దక్షవిపక్షవిమర్దనక్రియా
దివ్యబలంబుమాన్యతయు । ధీరతపాండితి యెన్నియుండినన్
సేవ్యమహానుభావ నినుఁ । జేరనిచో నవివ్యర్థమౌఁ జుమీ
యవ్యయసౌఖ్యమెట్లొదవు । నార్తజనావన వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పుట్టుకఁ బుట్టరెవ్వరును । బుట్ట సతీసుతబాంధవాదులుఙ్
బుట్టుచునుండ్రుమీరయినఁ । బోవెడివేళను వెంటనంటి యి
క్కట్టులఁబాపరా బ్రతుకు । కాలము నందు గడించినట్టి నీ
చుట్టరికంబొ వెంటఁబడి । చూపదె సద్గతి వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ ధనమువసించునందనుక । దారసుతాదులుసుట్టుముట్టిప్రే
మనుగనుచుందురాధనమె ।మాయముజెందినతత్క్షణంబునం
దునశవముఙ్ శ్మశానమున। ద్రోసిగృహంబులఁజేరువారిఙో
లెనువిడుచుందురియ్యది మ । లిమ్లుచకృత్యము వేంక॥

ఉ॥ రాతిరి నాతిపై నధిక । రాగము రంజిల రోఁత పాతెఱఙ్
బూతమటంచు నొక్కుదురు । ముచ్చటకుందగనట్టిమెన్వి
యో।
సేతలుసత్రికీయాళులని । చేయుచునుందురుకానిమంచి వా
నీతలపుల్ దలంపరిది । నింద్యముగా దొకో! వేంకటేశ్వరా

—:నవీనులు:—

ఉ॥ ప్రస్తుతమందు వేదములఁ । బాడువటంచుఁ బఠింపకుండ న
భ్యస్తముసేయుచుండిరల । యాంగ్లకలావిధిపొట్టకూటికై
శస్త్రమె యిప్పుడద్ది యిఁక । ఛందముపొహికపారమార్థిక
ప్రస్తుతసౌఖ్యదంబులగు । పాటలుగావొకో వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ వేదములన్న నేమొ శ్రుతి। విశ్రుతధర్మము లేవొ ధర్మశా
స్త్రాదులనంగ నేమొ యిసు। మంత యెరుంగని వారు హూణవి
ద్యాధృతిగల్గువారె శ్రుతి। ధర్మవిచక్షణ దక్షులంచు నీ
మేదిని బోద్ధలెరివిను। మీ!కనుమీ! యిది వేంకటేశ్వరా

ఉ॥ ఏ, బి, సి, డీ, యనంగనెవొ। యింగ్లీషు ముక్కలు నాల్గు
నేర్చి యెం.
యే, బి, ఎల్లెల్బి, ఫైనటుల। హ్యాటును కోటును సూటు
బూటులన్

జాబగు డ్రెస్సు వేసియు బ। జాయిలఁ గొట్టుచు ధర్మదూరులై
బాబులు సల్పుకార్యములఁ। బాడువటందురు వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ తిలకవిహీన ఫాలమొక। తీరుగ లేని బడాయి వేసముల్
తెలియఁగరాని బాసయు శ్రుతి। క్రియలన్ దెగదూరు ధైర్యమ
న్యులఁగల ధర్మపద్ధతుల। నొందుతలంపు లకారణవ్య ధా
కలహము గూర్చువారెవరొ। కైకొని చెప్పవె వేంక॥

ఉ॥ మండనమండితంబు సుమ। మాపరిశోభిత మజ్జనాననో
ద్దండయుతం బఖండము ప్ర। ధానము సర్వకళానిదానమిం
గ్లండున విద్య నేర్వఁజని। కంజళి మద్యము లాని "లేడి"తో
నుండెడి బాపలుండిరట!। యొప్పునె? తప్పుగు వేంకటేశ్వరా।

ఉ॥ సూటును, బూటు, కోటులను । షోకుగ వేసియు "సైకి'
లెక్కి యే।
"హోటలో" చేరి మిత్రుల న।లో।మయిడియ్యరు ఫ్రెండ
టంచునే
మాటలలోలోటు లేక య।సమంజస వైఖరి నాడి ధర్మముల్
దాటి భుజింతురేదా, యిది । ధార్మికకృత్యమె? వేంక

ఉ॥ రైలునథర్డుక్లాస్టికెటు । ద్రవ్యమొసంగిగ్రహించియెక్కియే
యాలహాబాదుకోగయకో । హైదరబాదునకో మ కేడకో
యోలిగబోవుచుణ్ దురక ।యుమ్ములు వేసినచోట్లచద్దులణ్
జాలుగనుంచి మెక్కెడిర । సాసురులుండిరి వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ బాపలు గొందరీకలినిఁ। బాచిమొగంబును దోమకుండ
బెడ్।
కాపి, టి, కోకో, బెర్డ్షులు,డి । కాక్షనటంచెవో యాని
పూర్తిగాఁ।
దేశ్రపుల,బుచ్చుచుండుర్మరి । రిఫ్రెషుమెంటుల బ్రాండి బీ
రెవో।
యేపునఁ దాగుచుంమరిది । యెంతయునోగతి వేంక

చం॥ సిగరెటు, బీడి, చుట్టలను । జేతుల మూతుల, బట్టి త్రాగు
చా।
ఛాగ దమనోటముక్కలను । బోవఁగ జేసియునంటు లేక యే
మొగమునుమీసలన్ దుడిచి । ముచ్చట లాడుచు నుందు రీ
క్రొందఱే
జగతిసురుల్ కటా! యెటులఁ । జక్కగనుందురు వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పెండిలియైన నిషేకము౯ । పిల్లల నల్వురగాంచి నల్వదేం
డ్లుండిన శూద్రవృద్ధునక । యుక్తవిధిన్ వడుగున్ బొనర్చి బా
పండని వానినిం బిలిచి । పండిత వర్యుల మంచు నిక్కను
ద్దండులు గొందఱుండిరిది । తద్జ్ఞులకృత్యమె వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ గడబిడఁ జేసె గీతల జ । గద్గురు శంకర శంకరార్యులం
చెడదఁదలంచికొందరిపు । డిచ్చకునచ్చినయట్లుభాష్యముల్
జెడబడవ్రాసి రిద్దిగను । శిష్టులు దూఱగే? చూడ నక్కయె
క్కడమరినాగలోకమెట । గాంచుచునుండెడి వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పెండిలిదండియుత్సవము । బెద్దలు శ్రద్ధగఁ జేయుచుండఁగా
నొంపు జనుండు దానిఁగని । యోర్వకగర్వనిబద్ధ బుద్ధియై
పెండిలికింతవిత్తమును । బెట్టుటయొప్పునె? హానిభాతిషే
క్షాండును సల్ప రాదె యదె । యర్హ మటంచను వేంక॥

ఉ॥ గుండెలుబ్రద్దలౌనటుల । గూఁతలువాఁతలవాగిఁ నేఁతులా
గుండమునందుదంపతులు । గూడుదినాంతముదాఁకవీడి బ
ల్దండిగబోఁతురియ్యదియ । ధర్మముగాదొకో?హూణురాణషే
క్హాండునుసల్పరాదెయని । యందురుగొందరు వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ చాటునఁజెడ్డచేతలను । సల్పెడిమష్టులెతాము గ్రమ్మఱ
నేటున మంచి సంగతుల । నిర్మల వేషవిభూషితాత్ములై
పాటకివచ్చినట్టులుగఁ । బల్కిన, వారలుగూడ వంద్యులై
నీటుగ నుందురీ కలివి । నీతి యిదేగద! వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ 'అంగడినిన్ మిఠాయిఁగడు । పారభుజింతురు బ్రాండిజింజరున్
భంగునుసోడబుడ్లను । బల్మియుఁద్రాగుచునుంద్రుడబ్బుకై
దొంగతనంబుజేయుదురు । తుచ్ఛులఁ గూడుదురాలివీడి నీ
చాంగన కాలుబట్టెదర । ఘాటవినాశక! వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ ధనమునకై స్వధర్మము ప । దంబున దన్నెదరన్యధర్మముల్
గొన వెనుదీయరంగనల । కున్ వశులౌదురభక్ష్యభక్షణం
బునునొనరింత్రగమ్యగమ । ముల్ బొనరింతురుతల్లిదండ్రులన్
గనరుస్వకీయసౌఖ్యముల । గాంచరు లుబ్ధులు వేంకటేశ్వరా

* జాతులు. *

చం॥ గొనములఁబట్టివర్ణముల । గూర్పగనొననికొందఱందురా
గొనములుబాల్యలౌల్యమునఁ । గూడినవా?నడిజవ్వనంబునం

దునలరునవ్వియూ?మునలి। త్రొక్కనుజిక్కునవా?మరేవి? వే
నిని గ్రహియించి జాతులను। నిర్మితిజేతురు వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ చిన్నతనంబునందుఁగపి। చేష్టలఁజేయుటవానిఁ గ్రోతియం
చెన్నగనౌనుబ్రాయమున। నింతినిగూడుటవానిఁ బక్షియం
చెన్నగనౌను వృద్ధతన। హీనముగానొక మూలనుంటచే
నన్నరుగూబగాఁదలఁపనౌ। నిదియర్థమె? వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ తరుణివివాహతత్పరుఁడు।దక్షుఁడుఁవైశ్యుడునైనగాంధిభూ
సురకులజాత ప్రౌఢయగు। సుందరికిఁ దనచిన్ని పట్టిక
బ్బురపడఁబెండ్లిజేయనొక। పుత్రుడుబుట్టెగయిట్టివర్ణసం
కరజను కేకులంబెటుల। గల్గునొ పల్కుమి వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ జాతుల హెచ్చుతగ్గులు ప। సందుగ లేవని కొందఱందురీ
రీతియెటఁవసింపదొకొ?। సృష్టి,యనేకభిదాత్మకంబుగా
దా! తగురీతిఁజూడుఁడిటు। ధర్మ,ధనాం,గబలా,యురాదులం
దాతత భేదముండెనుగ। దా. వగదాయక? వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ జాతులు దేశవృద్ధులకు। శతృవిధిఁ బ్రతిబంధకంబులై
బాతిగనుండెనంచిప్పుడు।పల్కుచునుందురుకొందఱొక్కటే
జాతిగనున్నయూరొపున। సంతతముఁ గలహింతురేలకో
యాతరహాకుహేతువుదు। రాశయెకాదొకొ వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ జాతులెదేశవృద్ధులకు। సత్యముగాఁ బ్రతిబంధకంబులేఁ
జాతిని,భుక్తి,పంక్తి,గతి,। శయ్యను,బాసను,గూడనొక్కటే

రీతిగ నుండు నాల్గగలె । ప్రీతి నశింపగఁ బోరుచుందు రే!
యీంతరహీతగాదలకు । నేమికతంబగు? వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పుట్టుకఁ బట్టి వర్ణములు పుట్టెనుగాని గుణప్రవృత్తులన్
బుట్టవుగిట్టవీవిధియ । మోఘమువంద్యము దాయభాగ సం
ఘట్టన దుష్టవాద ఘన । కానన తీక్షకుఠార మన్నిటన్
దిట్టమువై దికంబునయి । దివ్యముగాదొకో? వేంకటేశ్వరా॥

* బ్రాహ్మణేతరులు *

చం॥ ఘనులగువారుగొందఱల । కాశ్యపి దేవులు బ్రాహ్మణేతరా
ళిని నవమానమున్ సలిపి । లీలగ మేదుర రాజకీయ కా
ర్యనియతులై రటంచు నధి । కాగ్రహ మొందుచుఁ బూని
“ నానుబ్రా
హ్మనసోసి యేష” నుంచిరి గ। దామదరాసున వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పాఱులు శూద్రులం జెరచి। బాగుగవృద్ధినిగాంచిరంచు నీ
కారున నుండుపాదజు ల। కారణ వైరము బూని వారిపై
సారెకు సారెకాత్మబల । సంపదఁ గత్తి కరారు లెంతయు
న్నూరుచునుండిరీరహిము । నున్ జెల రేగిరె? వేంకటేశ్వరా॥

* బ్రాహ్మణులు *

సీ॥ భూసురులంట! పుట్టువునఁ । బూతు లెయంట! ప్రజాళియందున
నేర్పరు లంట! వీరలకె । కించను గాంచక డబ్బునిచ్చి నే

దాసుఁడనంచుఁబల్కియుఁబ। దంబులఁబట్టఁగ నోనటంటహో!
మోసముమోసమిద్దియని । మూల్గిరిగొందఱు వేంక॥

ఉ॥ అందఱుపోలెబ్రాహ్మణులు । నమ్మలకేజనియింతురన్న మే
యందఱుమాడ్కిఁదిందురల । యాతపవర్షరుగాది బాధలం
దందఱు రీతి నుందురిక । నగ్రిము లెట్టుల నైరి? వీరికే
ముందర నేలనర్చలని । మూల్గిరిగొందఱు వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ అందరమించిధర్మముల । నగ్రజు లెక్కువదాల్చుటన్ శ్రుతుల్
బొందుట, దొల్తఁబుట్టుటను, । బూతవిరించిముఖంబునన్ జనిన్
జెందుట, బుద్ధియందునఁబ్ర। సిద్ధినిబొందుటశాంతమూనియా
నందమె బ్రహ్మమంచనుట । నాకులుగారొకో? వేంక॥

* యజ్ఞము *

ఉ॥ కొందఱు శ్రౌతయజ్ఞములుగూడవృతత్పశుహింసదూష్యమం
చందురుగానియీగురుద। యాళురుప్రత్యహమందుసూనలో
వందల కొల్ది నాలగొఱె। బత్తెల మేకలఁ జంపుచుండఁ దా
మందఱుఁజూచియున్ వినియు। నాపర దేలకొ? వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ యజ్ఞములందుమేకలను । హత్యనొనర్చిగ్రసింతురంచులో
కజ్ఞులు గొందరందురిది । గాంచగభ్రాంతియొ, సత్యమైనచో

ప్రాజ్ఞులొనర్తురే? ఫలము । బాగుగ మెక్కఁగ యగ్ని వ్రేల్తురే?
యాజ్ఞిక రాజికర్థమిడి । హర్షముగూర్తురె? వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ ఎయ్యది బ్రాహ్మణత్వమున । హీ[illegible]విల్పుసమర్థమయ్యెనో
యెయ్యది దేశసంపదకు । నిక్కఁగనుండెనొ శస్త్రవైద్య సా
హాయ్యకరంబొ యెద్ది హరి । యంచు శ్రుతిన్ బ్రతిపాద్య
మయ్యెనో
యయ్యదియజ్ఞమేగద సు । రాళిమనోజ్ఞము వేంకటేశ్వరా॥

* జంతుబలి *

చం॥ జనతతి భక్తి శక్తికయి । సల్పెడి కార్యములందు జం
తునివహహింస దూష్యమని । దూఱుటకంటెఁ దదార్యులా ఫలం
బునుమునుదాము మెక్కుటను । బూర్తిగమానియనంతరం
బునన్
జనులు భుజింపనట్టు లుగ । సల్పుట మంచిది వేంకటేశ్వరా॥

* గోవు *

చం॥ హరి, ముఖశృంగజిహ్వలను, । నంఘ్రిల వేల్పులు; గుక్షిన
గ్ని; నె
త్తురునశశాంకుఁ; డంసమున । ధూర్జటి; పేడను లక్ష్మి, చిల్లులన్
గరువలి, చండ్రవాణి, నయ । నంబుల సూర్యుడు, దోఁకధర్మువ
య్యురురుచి సిద్ధి, మూత్రులికు । లొప్పుచునుండెగ వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పంచితమందుఁగీరితియుఁ । బాలనుబ్రహ్మ,తనూరుహంబు
లన్
బ్రాంచితకర్మ,తోలునద । పంబును డెందము నందునన్ భగా
ఖ్యాంచితసిద్ధరుండు, నఖ । లాంగములందుఁజరాచరంబులున్
గాంచివసించునాలఁదమి । గాఁగనుటొప్పదె? వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పాలనొసంగిబిడ్డలను । గాపల, రోగులఁబ్రోచుచుండుటన్
మాలిమిఁబంచితంబునిడి।మానవులన్ శుచిజేయుచుండు ట
న్మాలిమిపెండనిచ్చిధర । నిన్ సుకళాలయు, జేయుచుంట న
య్యాలనుఁబ్రోవగూడదొకో?।యయ్యదితొప్పదె; వేంక॥

ఉ॥ కుక్కలఁగుక్కటంబులను। గ్రోతులనోతువులన్ శుకంబు
లన్
బక్కల నిత్తి గుత్తముల। బత్తెలఁబందులగాడిదల్ ధనం
బెక్కువయిచ్చికైకొని యు।హీనతఁబ్రోచెడివారుపాపముల్
దొక్కెడి నాలఁజూడరిది । దూష్యముగాదొకొ? వేంక॥

* శ్రాద్ధములు *

ఉ॥ ఇద్ధరఁ బుత్రులాత్మపితృ । తృప్తినిమిత్తము వేదశాస్త్ర సం
బద్ధవిధిన్ మృతాహముల । భక్తినిభక్ష్యమనోజ్ఞజగ్ధి సం
శుద్ధధరాసుపర్వులక । శోకముగా నిడుచుంద్రు స్వేచ్ఛ దు
ర్బుద్ధులుగొందరియ్యదియ।రోచికమందురు వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ చచ్చిన భ్రాతృ మాతృపితృ। జాలము నేలకొ నెట్లు వచ్చునో
వచ్చి కుమారు లిచ్చెడిసు । భక్ష్యయుతోదన మెట్లు మెక్కునో
నిచ్చయమొక్కొ? ధీరులిది। నెమ్మది నమ్మరుగాన శ్రాద్ధముల్
గ్రచ్చులువీడుఁ డిప్పుడని । కల్మషులందురు వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ శ్రీరమణా! మృతాహములఁ। జేసెడి శ్రాద్ధము వ్యర్థమైనచో
వారలయాస్తి శస్త్రమని। పల్మఱుఁ గోరుట యేటి న్యాయమో?
కోరుటె కాక కోర్టునను । గోట్లకొలంది వ్యయంబొనర్చి యే
నారసుడన్ మదీయమని । యందెద రందమె? వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ పితరుల యాస్తి శస్త్రమని । బెల్లముకైన డిమెక్కునప్పుడా
పితరుల కాబ్దికంబులను । బెట్టుట న్యాయముగాదుగా: యరే
మతిసెడి వోయి యిట్టులభి। మానము వీడి వచింతురే: యహా
శ్రుతిహితభక్తి యీగతిని । శోషిలుచుండెడు వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ పితరులకున్ జనించిరిఁక । పిన్నతనంబున నైకబాధలన్
బితరులఁ బెట్టిరాగతిని । బెట్టిన బాముల కోర్చువారియు
న్నతమతిఁ బెంపునుంగని ర । నంత కళాద్రవిణంబులొంది గు
బ్బైతనువివాహమాడిరహ: । వీడిరి తత్తిథి; వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పుత్రులుపుట్టి తమ్ము నల । పున్నరకంబునఁ ద్రోయకుండ వే
దత్రయబోధితస్థితిని । దత్క్రియలన్ నెరవేర్చి బ్రోతురం
చాత్రముతోడఁ దండ్రులల । యాస్తులనస్థులనిచ్చి యేగుటన్
బుత్రులు శ్రాద్ధముల్ జరిపి । పుణ్యులుగారొకో? వేంక॥

* విగ్రహారాధనము *

చం॥ నరులు పరాత్పరప్రతిమ । నవ్యతలంబుననుంచి పూజలన్
గరముగఁ జేయుచుండ సరి । గాదనియార్యసమాజధీరులం
దఱనుచు దేవతాప్రతిమ,ఁ । దన్నిజదేశిక విగ్రహంబులన్
జరణముతోడఁ దన్నుటకు । జంకకపోయిరి వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ నరులలవిగ్రహార్చనమొ । నర్పగగూడదటంచు బల్కునే
ర్పరులె స్వవిగ్రహార్చనముఁ । బ్రత్యహముష్ బొనరించు
చుండరే
"ఛరిచిలు,, మస్జిదుల్ "దరగ,, । సన్నుతిగేహములందుఁ
జేరియే
పరమునుతింపరే: తెలియుఁ । బాటుపడన్వలె, వేంక॥

* కన్యావరవిక్రయములు *

ఉ॥ ఘనధనిదైనమాతృఁదమ । కన్నెనుగాటికిగాళ్లుజూచి
యుం
డినయొకవృద్ధుకిచ్చుట గ । డిందిగనింద్యముదవ్యకాంక్షనే
యునదకొ, యంగహీనునకొ, । యన్యకులస్థులనకో, యొ
సంగుటల్॥
దనుజులసేత కాకతలి । దండ్రులకృత్యమె? వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ కొందఱుతల్లిదండ్రిలిలఁ । గూఁతులఁగొడ్కుల వేలరూ
ప్యముల్ ।
ముందును వెన్కఁజూడకస్వ । భుక్తికినేఁ, వరదక్షిణార్థమేఁ
బొందుచు విక్రయించెదరు । పుణ్యమె? యిద్దిగసాయి సేతమై
కొందలపాటుగూర్పదొకో? । కొండల దేవర! వేంకటేశ్వరా॥

* శిశువివాహములు *

ఉ॥ బాలిశులైనబంధువులొ । బాబులొ విత్తము భూషణంబు
లఁ ।
జాలఁగఁబొంది స్త్రన్యముల । చాలునువీడని బాలబాలికా
పాళికిఁ బెండ్లిసేతురిటు । పాలని పిల్లలకుఁ బొనర్తు రు
య్యాలలభాషి కాలలర । నన్నెముగాదొకో? వేంకటేశ్వరా॥

* సక్రమవివాహము *

ఉ॥ శ్రీయును విద్యయుఁ గులము । శీలమురూపముయౌవనం
బునుఁ
బ్రాయమునాయువుఁ గలుగు । వానికె పుత్రికనిచ్చి పెండ్లి
లిఁ
హాయిగఁజేయుతండ్రులుకృ । తార్థతఁజెంది సుఖంబుబొం
ది నా
రాయణ ధామ మొందరొకో? । యాశ్రితరక్షక! వేంక॥

* బాల్యవివాహ రజస్వలావివాహములు *

చం॥ పరిణయమంత్రతంత్రములఁ । బట్టి రజస్వలయైనప్రోడకే
పరిణయ మొప్పు, బాలికవి । వాహముగూడదు మ్లేచ్ఛకాల
మం
దిరువుకొనెఁగదా యదియ । హీనముగానని కొందఱందురి
త్తఱి నది శాస్త్రసమ్మతమె? । తథ్యమొ! పథ్యమొ: వేంక॥

ఉ॥ బాలకబాలికోపయమ । పద్ధతి మ్లేచ్ఛుల కాలమందునన్
గ్రాలినచో శ్రుతిప్రమనె । కా, దఖిలస్మృతులందుఁ గూడఁద
ద్బాలిక పెండ్లి శ్రేష్ఠమని । పల్కెడిపద్ధతియుండు టేల? యిం
కేల? ననాదినుండియివి । యీవఱకుండుట వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ చిన్నలకున్ వివాహములఁ । జేసినచోఁ గడువారు ముండలై
యెన్నిటొ భ్రూణహత్యలను । నెప్పటికప్పుడు జేసి సంఘమం
దెన్నఁగరానిహీనుల న । హీనముగాఁ గలిగింతురంచుఁ బె
ద్దన్న సనాతనేతరుఁడె । యాడును దప్పిది వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ చిన్నతనానఁ బెండ్లియగు । స్త్రీలు సువాసినులౌదురంతియోఁ;
యెన్నఁగరాని హీనులెవి । యించుకగల్గవు భ్రూణహత్య లో
యెన్నటి కాచరింపరుగ! । యేఁలయిటుల్ పలవించుటయ్య?
యిం
కన్నివిధంబులన్ గులము । హాయిగనుండును వేంకట॥

సీ॥ ఫ్యాక్టరీబియ్యంబు, । బప్పు పదార్థముల్,
పట్టణవాసంబు, బానములును,
ఆహారమందు వి । హారంబునందు ని,
యతిలేమి, సన్మతి । గతియులేమి,
స్పిరిటొడ్డుస్టవ్వులు, । జెడుగాలిపీల్చుట,
టాౖము, ౖబెసికలు మో । టర్లు, రైళ్లు,
నింగ్లీషు, సినిమ కో । యెద్యుకేషనులును,
రైనాల్డునావెల్సు, లంజకతలు,
తే. గీ. స్వేచ్ఛ, టీ? యిట్టివెన్నొవ । సించి నరుల
దుర్బలులఁ జేయఁ గొందఱీ । దోషములను
బాలికావివాహముపైని । వైతురిద్ది
విబుధనుత్యమొ? । సత్యమే? వేంకటేశ॥
సీ॥ కన్నెఁబెండ్లాడిన । కందుకూర్వీరేశ,
లింగంబుఘనకీర్తి లీలఁబొందెఁ
గన్నెఁ బెండ్లాడిన । గంగాధరతిలకు,
లోకమాన్యయశంబురూఢిఁజెందెఁ
గన్నెఁబెండ్లాడిన । ఘనుఁడుమాళవ్యాజి,
యట్టిమహామాన్యయశమునందెఁ
గన్నెఁబెండ్లాడిన । కరముచందురుగాంధి
, యలమహాత్మఖ్యాతి । నందియుండె

తే. గీ. మరియునిట్టివారెందరో। ధరణిఁ గలరు
గాని బాల్యవివాహమ్ముఁ। గారణమునఁ
బిన్నతనమున నీల్గరు। వీరలెల్ల
గింకఁదప్పేమిగలదందు?। వేంకటేశ॥

చం॥ తరుణివివాహముల్ జరిపి।దార్ఢ్యపుసంతతి గాంచనౌనటం
చరిముటిగారిఘార్మగులు। హర్నిశ మందురుగాని కొంద ఱా
పరిణయమాటకుఁ మునుపె। భర్తల నెందఱనోరహస్యమా
కరణినిబొంది బిడ్డలను। గాంచివసింపరె? వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ తరుణివివాహతత్పరుఁడు।దక్షుఁడుజై నుఁడునై నగాంధిభూ
సురకులజాత పౌఢయగు। సుందరికిఁ దనచిన్నిపట్టి క
బ్బురపడఁబెండిలిఁ సలిపి। ముత్తిగచందులుగాకమున్నె సం
బరమునఁ బౌత్రుఁ గాంచెనప।వాదముఁరాదొకొ? వేంక॥

* విధవావివాహములు *

ఉ॥ ముండనమాచరించితల। ముంగలముంగురులూఁగుచుండ నిం
గ్లండున కేగి ప్యాసులయి। లాయరులంచొక పేరుబొందిహ్యా
టుండశిరంబునందున న। యోమయభాషలఁబల్కితేకువఁ
ముండలపెండ్లిఁగోరెడి పి। బుద్ధులె యెవ్వరు? వేంకటే॥

ఉ॥ ముండనమాచరించినను। ముంగలముంగురులూగుచుం డుటఁ

ముండలుగారుదారసుత। పుత్రికలుండుకుటుంబముండుటన్
ముండలుగారు దాడియును।బూనమి సాహెంబులింతగారె యీ
ముండల పెండ్లిగోరెడి పృ। బుద్ధులె యెవ్వరు? వేంక॥

చం॥ పెనిమిటి,రూపవంతుఁడును,।వీరుడుఁ,యౌవనవంతుఁ,డద్ధి, స
ద్గుణఖనియైవసించినను।గొందఱుభామలు అంకు నేర్పునన్
బొనరుచుచుండనింకనల। బుద్ధియొకింతయు లేనిముండలన్
బనివడిఁదిట్టుటేల?కలి। నైపుణి యియ్యది వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ ముండకుఁ బెండిలిన్సలిపి। ముత్తయిదన్ బొనరించినంత నా
రెండవభర్తడమ్మన మ। రిన్ మగనిన్ ఘటియింతురా? యిటుల్
వెండియు నెన్నిమాఱులను। బెన్మిటులన్ దగిలింతు! రిద్ది బ
ల్మ్రుండతనంబు, జంతుకృతి। పూర్తిగఁగాదొకో? వేంక॥

చ॥ అజీముజీగా వితంతు శర।ణాలయముల్ నగరంబులన్ "రిఫా
ర్మరు"లిడి చేర్చిముండల న।మాంతము వారిని భార్యలేనిత్రి
మ్మరులకు విక్రయింత్రు పలు। మాఱిటనవ్వేడి ఘోరకార్యముల్
వరుస గణింపశక్యమొకో?। వైదికపోషక! వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పెండిలి మానుకొన్నయెడఁ । బెన్మిటిచచ్చుటయుండ దందు
నక్
ముండగమార దంగనయు । బుద్ధికిఁదోఁచిన వారితో సతం
బుండగవచ్చు భోగము ల । హాయనఁబొందఁగ వచ్చుఁ
బ్రీతిలే
కుండిన వీడవచ్చుఁగద! । యెప్పుడె? యిష్టిది వేంక టేశ్వ॥

* స్త్రీ వి ద్య *

చం॥ సతులకు విద్యనేర్పవలె । ఛాందస వైఖరి మాని జాతివాం
డ్రితలి రుఁబోఁడిపోఁడిమిని । రాజిలనోసని కొందఱాం
గ్లమే
యతిశయరీతినేర్పెదర । హా! యిదిమంచిదె? వేషభాషలక్
స్థితిగతులెల్ల మార్చి కడు । చేటొనఁగూర్పదె? వేంక॥

చం॥ సుదతికి విద్యగావలయు । చో, నిజజాతివినీతిరీతుల
న్బదలచరిత్రలక్సతుల । నిర్మలగాథలఁదెల్పునాంధ్రముక్
ద్రిదశులభాష నేర్పవలె । దీన, సతుల్ గులగేహసౌఖ్య
ముల్
బ్రదికిన దాఁకఁబొంది తుది । స్వర్గముజేరరె వేంక టేశ్వ॥

* స్త్రీ స్వా తం త్ర్య ము. *

చం॥ పురుషులకున్నహక్కు పువు । బోఁటులకెందుల కుండఁ
గూడదో

తరుణియె గేహలక్ష్మిగద । ధర్మమె? యంచు "రిఫార్మ"
రాం డిదే

సరియొకో? యారయన్ బురుష । జాతికి, స్త్రీలకు, సృష్టి
భేదమే

వఱలినయప్డు భేదమెటు । వర్తిల దందున? వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ పురుషులతో సమానముగఁ । బూర్ణపుహక్కులు స్త్రీజ
నాళికిన్

వఱలగనా నటంచల రిఫార్మరు లందురు కాని పూరుషుల్
దరుణులమాడ్రి గర్భములఁ । దాలిచి బిడ్డలఁ గాంచినప్డె త
త్తరుణుల కెల్ల హక్కిడుట । ధర్మముగాన్ గద వేంకటేశ్వ॥

* అస్పృశ్యతా నివారణము. *

చం॥ అలకడజాతివాండ్ర మన । యయ్యలు దాతలు నంతె
కంటె ము

న్నలరిన వారలెల్లరు । గృహాదివినిర్మితి కర్షకక్రియా
వళినగరావనాదుల న । వారిగఁ జేరిచి పోషణంబు బ
ల్సలిపిరి తద్విధిన్ మనము । సల్పుట లేదొకో? వేంక॥

ఉ॥ ఏ యొక రిర్వు రంత్యజులో । హిందుమతంబున హక్కుమ
క్కువల్

సాయము నాయమున్ మనకు । జక్కఁగఁ జిక్కుట లేద
టంచహా!

యీయెడ హింసజాతి విడి। యేగెద రేడకో? కాని తల్లిని
న్యాయములకారియించు విధు। నా మతిమంతుఁడు వేంక॥

ఉ। హిందువులలోనిపంచముల । కేవిధలాభము లేదో చెప్పవే?
యిందఱులోనె డాక్టరులు । నాక్టరు ప్లీడరు లీడ రర్థులై
చెందరపంచముల్ చెలఁగి । రే? పరజాతికివారు పోదురం
చెందనుకన్ భయంపడుచు । నేమియిడన్ వలె వేంక॥

ఉ। కష్టములిప్పకోరినటు । బావులకున్ మరి గుళ్ళలోనికే
గెంటుటకొప్పుకొన్నయెడఁ । దిర్గి సహాసన భోజనంబుల
చెద రద్దినన్లైయున । దృప్తిని జెందక వెండి వియ్యమా
డించెద రాశకంతము వ । సించునె? యిద్ధర వేంకటేశ్వరా॥

చం। మనజసంఖ్య దగ్గువని । మాదిగ మాలలఁ గూర్మిఁబ్రొ
చ్ఛజే
సిరి యెడవారిలో నొకఁడు । శ్రీనిడుమంచను వేత్రొ
కండు భా
ర్యాసంగుమంచనున్ మఱొకఁ । డాద్వాజు లీల్గిన సౌఖ్య
మబ్బు నం
చను సపుడీపనుల్ సలుపు । టా! విడుటా! హరి వేంక॥

మాలలుమాలదాసరులు । మాదిగలున్ బయినీడువారలీ
చాలున నెందఱోకలరు । సర్వాలు దాఁకఁగరానివారు వీ

రేల పరస్పరంబుభుజి । యింపరు దాఁకరు గూడనుండ రే?
యాలలిపోకమున్నె యెటు। లందఱు జేరుట? వేంక టేశ్వరా॥

ఉ॥ పంచమజాతివృద్ధికని । వర్షముక్రిందట గాంధిగారు యో
జించి సవర్ణహిందువులఁ । జేరుచు లక్షలకొల్ది విత్తమ
ర్థించి గడించిపెట్టిరిగ । దే యది వారలమేల్మికెట్లువె
చ్చించి తదన్వయంబు సుఖ । జీవిగ జేసిరి? వేంక టేశ్వరా॥

చం॥ అరయగ నందనార నెడి।యంత్యజుఁడిట్లుస్వధర్మదూరుఁడై
యరిగెనె? యన్యజాతి కక ।టా! మునుపాతఁడుతచ్చిదంబరే
శ్వరునకు భక్తుఁడౌటకును। బ్రాహ్మణజాతికిఁబూజ్యుఁడౌట
టకుఁ
నెఱిఁగతమాత్మజాతికృతి।నిష్ఠయెకాదొకో? వేంక టేశ్వరా॥

ఉ॥ పంచమజాతివారలను । బాపలు మున్నుగవారు దవ్వుగా
నుంచుట కంటకుండుటకు।నోర్వమి వైరముగాక వేదశా
స్త్రాంచితరీతి హేతువుగ।దా, యిదె సూతిక, ముట్టుదాని ద
వ్వుంచెదరంట రట్టినిగ। మోక్తవిధిఁ గాని వేంక టేశ్వరా॥

చం॥ ధనకులగౌరవోర్వరలు । దద్దయుఁగల్గిన విప్రజాతియం
దునఁగలకొందఱుఁ గులము । గ్రోసి తురుష్కులయందొ॥
క్రీస్తులం
దుననొబిరాసఁ జేరెదరు, । దూష్యముగాదె!కుబుద్ధిగాక; యీ
పనికెదికారణంబగునొ?। పల్కుమి సూటిగ వేంక టేశ్వరా॥

చం॥ ఎవరెవరేజనిఁ బనుల । నెట్టివొనర్తురో వానిబట్టి వే
భువిఁగలవారి కాయువును । బుట్టువు, భోగము, వర్ణ, వ
ర్ధముఁ
దవులుచు నుండుఁ గాని పెడ । దారులఁగల్గవు స్వీయపూ
ర్వ :
ర్మవిధులఁ దృప్తిఁబొందుటయె । మంచిదిగాదొకో! వేంక

* శాసనసభ *

చం॥ యవనులు, పారసీకులును । హూణులు, హైందవు
లెవ్వరెవ్వరో
వివిధకులస్థ మానవులు । పెల్లుగనున్న యసెంబ్లియందు హి
న్దువుల మతస్థధర్మముల నఁదెగటార్చు కుశాసనంబులఁ
దవిలి యొనర్తు రియ్యది య । ధర్మముగాదొకో? వేంక

* కాంగ్రెసు అసహాయవాదులు *

ఉ॥ హిందువులుఁ, దురుష్కులును, । నింగ్లిషువారలు, పా
రసీకు లిఁ
కేదఁ గ్రాక్రిస్టియన్లు, వసి । యించినకాంగ్రెసు, ప్రస్తుత
బునఁ
హిందుమతస్థ ధర్మమును । హింసనొనర్చెడితీర్పు లెన్నియో
త్రొందరతోడఁ జేతు రిది । దూష్యముగాదొకో? వేంక

ఉ॥ ఖాది, స్వదేశవస్తువు ల । ఖండితరీతి గొనంగనౌను, పూ
ర్ణాది, స్వరాజ్యసిద్ధికిది । యంచు మహాసభలందు మాటికిన్
వాదన జేయు బోధకులె । వర్తకులే, పరనైకయంత్ర వ
స్త్రములఁగొంచునుందురు గ । దా యిదిపాడియె? వేంక॥

చం॥ మనయసహాయవాది "సిని । మా"లఁగడన్ వెలకొల్పి కోట్ల కో
ల్దినిధనమున్ గడించెడి గ । డే! యిది, విశ్వవదాన్యకృత్యమ
య్యెనొకో? యసెంబ్లి, కౌన్సిలును । నిష్ఠెటు పూజితమై ప్రవేశ్యమ
య్యెనొ? యసహాయవాదికిది । హేయముగాదొకొ? వేంక॥

చం॥ మనయసహాయవాదులొ య । మాంతముగాను స్వరాజ్యమొక్క హా
యనమునఁ దెత్తు మర్థబల, । మంగబలంబును, సత్యపుంగ్రహం
బు, నవసరంబటంచుఁ బరి । పూర్ణముగావచియించికోట్లకో
ల్దినిధనమున్, బ్రిజన్, గొనియు । దేబెలవైరిగ! వేంక॥

చ॥ మనయసహాయవాదులెయ । మాంతపురాజ్యము దేకపోగనిం
డునుగలపెంఢ్లిపెత్తనము । డమ్మనిపించెడి "సారడాక్ట్రు," సెం

ళ్లిని వడిఁ "బ్యాసు" జేయనొనరించి శ్రుతిస్మృతియోగ్య
ధర్మనా
శనమును సల్పసాగి రిది। సజ్జనకృత్యమె? వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ మనయుసహాయవాడు-లె స । మంజనభక్తిని బాల్యమం
దుఁ బెం
డ్లిని సల "సారడాక్టు"ను గ । డిందిగ దాటి యొనర్చు
యాజకు
న్పైనిమిటిఁ దలిదండ్రులను । నేరముమోపుచు ఖైదుజుల్మ
నాల్
ఘనముగఁ బొందఁజేతురిది । కర్బురకృత్యము. వేంక॥

ఉ॥ రాముఁడు, సీత బాల్యమున । రమ్యవిధంబునఁ బెండ్లియా
డుటన్
రాముని తల్లిదండ్రులను, । రాముని,జానకి తల్లిదం
డు/లిల
న్గీమహితున్ వసిష్ఠముని । నిన్ "జరిమాన" విధించి
"జైలు" నం
దీ మతిమంతులుంచరొకొ? । యిప్పుడెయుండిన; వేంక॥

చం॥ మనకు స్వతంత్రరాజ్యము న । మాంతముగానిడు కాంగ్రె
సీ "లసెం
బ్లి" ని శ్రుతిశాస్త్రనింద్యకృతి । విస్తృతిగూర్చెడి "బిల్లు"
లెన్నియో
పనివడిఁబెట్టుచుండి రిది । ప్రాజ్ఞులకృత్యమొ! యాత్మరా
జ్యమా
ర్జనమొనరించు తేమొ? మరి । రాక్షసకార్యమొ? వేంక॥

సీ॥ వేదశాస్త్రోదిత ♦ వివిధ ధర్మంబులఁ
ధ్వంసంబుజేయుచుఁ ♦ బ్రబలువారు
దనకిష్టముగ లేని ♦ పనిమంచిదైనను,
దప్పని చెప్పెడి ♦ గొప్పవారు
ముట్టుపెండ్లిండ్లకు ♦ ముండలపెండ్లికి,
ముత్తైద పెండ్లికి ♦ మురియువారు
సకలాచరావృత ♦ స్త్రవ్యగోమాంత నే,
సెపముతోఁజంపెయు ♦ నిక్కువారు

తే॥ మఱియుఁ బాశ్చాత్యపద్ధతి ♦ మరఁగు వార
లును మహాత్ములుఁ లీడర్లు ♦ ఘనులు విశ్వ
జాతులున్నైరి సెప్పఁగాఁ ♦ దరమె! నేఁడు
వినవె! కనవె! యీవింతలఁ ♦ వేంకటేశ॥

* ప్రస్తుతపారిభాషికపదములు *

సీ॥ దేవభూదేవ వి ♦ ద్వేషంబుఁజూపుటే,
పరిపూర్ణనిజదేశ భక్తియయ్యె
దివ్యశ్రుతిస్మృతి ♦ ధిక్కృతిసేయుటే,
యెంతయుదేశనే ♦ తృత్వమయ్యె
నవిచారరీతిగా ♦ నన్నపానాదులఁ,
దద్దఁగ్రోలుటయె యా ♦ దార్శ్యమయ్యె
నెన్నియుక్తులనైన ♦ నితరులవంచించి,
వెలయుటయేగొప్ప ♦ విద్దెయయ్యె

తే॥గీ॥ నెల్లదేవాలయంబుల ♦ నెల్లజాతి
జనులదూర్చుటయె సమద ♦ ర్శనమునయ్యెఁ
దన్నుఁదాదొంగిలించుట ♦ ధర్మమయ్యె
వినవె! యింకేనుజెప్పెద! ♦ వేంకటేశ॥

సీ॥ అనుకూలసీయమ పా ♦ పానువృత్తియె యిష్ట,
కమనీయవిధ్యుక్త ♦ కర్మమయ్యె
విమలసదాచార ♦ విశ్రాణనమెయిష్ట,
ప్రఖ్యాతమైన వీ ♦ రత్వమయ్యె
బరనికేతనమనో ♦ భార్యాతనూభవ,
ధనపతిత్వమెయిష్ట ♦ త్యాగమయ్యె

ఈతిబాధలచేతఁ ♦ గృశియించు స్వజనులఁ,
గంటఁగాంచమి యిప్డు ♦ కరుణయయ్యె
తే॥గీ॥ తల్లిదండ్రులు మొదలైన ♦ యెల్లబుధుల
నవలవిడుట గృతజ్ఞత ♦ యయ్యెనిప్పు
డహాహా! యేమనివచియింతు? నఘువినాశ!
వేగవిజ్ఞులఁ బ్రోవవే! ♦ వేంకటేశ॥

* సంస్కృతాంధ్ర భారతములు *

ఉ॥ అన్న!మహాత్మ యల్పమతి । నైనవిమర్శకుడిప్డు తెల్పెనే
మున్నదొకాని భారతమె । యుత్తది, కల్పిత, మప్రమాణమం
చెన్నుచు ద్రౌపదీసతిని । నీలువులేని దటంచుఁబల్కెనా
దున్నను నేమి యన్నది । దోసము గూర్చునె వేంక
సీ॥ వర్ణాశ్రమాది ప్ర ♦ భావాసహిష్ణులౌ,
పెద్దలుదానిశా ♦ పించినట్లు
పరవేషభాషల ♦ మరగుసుందరులు స్త్రీ,
ద్వ్రేలలామలఁబట్టి ♦ తిట్టినట్లు
శిశ్నోదరాయత్త ♦ చిత్తులుపరమార్థ,
మెంచుభక్తులను దూ ♦ షించినట్లు
గ్రాంధికమహిమంబు ♦ గననిపద్బుద్ధులు,
మించియద్దాని నిం ♦ దించినట్లు

తే॥గీ॥ అమర భాషాప్రభావంబు ♦ నరయలేని
యాంగ్లమానస పుత్రులై ♦ నట్టివార
లిపుడు సంస్కృతభారత ♦ కృతిని గుకృతి
యంచుఁదిట్టి రీపాపంబు ♦ వ్యర్థమగునె?

సీ॥ ఆంధ్రాదికవివరు ♦ నష్టభాషావిదు,
నననీవిబుధుని న న్నయ్యబుధుని
నాంధ్రకవిబ్రహ్మ ♦ నాద్యాంధ్రకవిమిత్రు,
వ్యవహారదక్షుఁ ది ♦ క్కనమనీషి
సరసకవిప్రబంధ ♦ పరమేశుఁబరమేశ,
దాసు నెఱ్ఱన్న ప్ర ♦ ధానమంత్రి
దత్కవిత్రయురచి ♦ తముశుభ్రసమమునౌ,
పరమపవిత్రాంధ్ర ♦ భారతమును

తే॥గీ॥ మఱచెదదనుమాయులగు నాంధ్ర ♦ సరసకవులఁ
జేర్చి మనసార నోరారఁ ♦ జేతులార
నెంచి దూషించి విలిఖించి ♦ యేమొఘనుల
మంచు మురిసెదరో వేంక ♦ టాచలేశ!

* హిందీభాషా ప్రచారము *

ఉ॥ కొందఱు దేశనేతలను । కూలము గొప్పది వృద్ధిమూలమౌ
హిందిని నేర్వఁగావలయు । నెల్లరటంచు వచింత్రుగాని వీ

రెండుజనించి యెందు నభివృద్ధిని।బొంది సుఖించుచున్నమా
టం దలపోయ క్లిష్టులను । టల్ శుభదంబొకో? వేంక॥

ఉ॥ కొండఱు మాతృభాష విడి । గొప్పది హిందీ యటంచు
మాతయం
చందురుహిందినేర్చవలె । నందరు నందురు కాని తల్లినిన్
సుందరి గాదటంచువిడి । పోకుగనుండు పరన్ స్వమాతగా
డెందమునందలంచు ఖలు । తేవగదా యిది వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ ఏ జనులేస్థలాన జని । యింతురొ యచ్చటివారి కందువి
భ్రాజిలు భాషలోని కృతి । రాజియె సంస్కృతవాణిలా
గునన్
దేజము నాయురర్థములు । ధీరత సిద్ధిని ధర్మమోక్షముల్
రాజిలఁజేయునంచు బుధ । రాజులువల్కరె! వేంకటేశ్వ॥

* —— నానా విషయములు —— *

చం॥ నలువమొగంబులన్ వెడలి । నైతికవైదిక లౌకికార్థికో
జ్జ్వలతరయౌగికార్థ బహు। సంగతిభంగి నభంగురస్థితిన్
దెలుపఁగఁజాలి మేలులిడ । దివ్యమహామణి యైవెలుంగు
ప్రాఁ
బలుకు నుతింపనోపుదునె ?। పంకజలోచన వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ వరధన రూపవంతుఁడగు । పాండితిలేని కుపుత్రుకంటె బ
ల్వరమగు గర్భపాతమును । భామిని వంధ్యగనుంటయే
కడున్

వరము జనించునప్పుడు శ । వంబుగఁబుట్టుచు నుండుశే
లలిఁ
వరము సుపుత్రి యేకలిగి । వర్ధిలుచుండుట వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ స్నానము సంధ్యయుఁ జపము । "నాన్నెను" సర్వ్యఁబర
ప్రవృత్తి యే
మానితమయ్యెఁ బూతనిగ । నుప్రథితోరుకృతుల్ నశించెన
న్యానదర్శనాభిరతి । నాయిక లే సతులైరి సాధ్వి సం
తానము సెడ్డదయ్యెఁ గలి । దాష్ట్య మిదేగద వేంక॥

చం॥ కులపతనంబు, నిందయును, । గోవిదసద్గురు బంధుమానినీ
లలిత హితోపదేశము, ని । లాపరిపాలరక ఘోరదండనం
బలఘుధనవ్యయంబు, నధ । మాధమసంగమభంగి,,
పాపభీ
తులఁగులటల్ గణింప రిది । దోఁచకయున్నది వేంక॥

ఉ॥ పెండిలినాఁటి సంబరము । బెబ్బులిఁజూచిననాఁటి భీతి
యుఁ
జెండిననాఁటి శౌర్యమును । శ్రీహరిఁగాంచిననాఁటి భక్తి
యుఁ
ముండగ మారునాఁటివెత । పూరుషుఁగూడిన నాఁటి లజ్జ
యుఁ
గండపునాఁటి యేడ్పెపుడుఁ । గాలునె పూర్తిగ? వేంక॥

చం॥ వినయములేని విద్యయును । వీర్యములేనటువంటి శౌర్య
మున్
ఘనతయులేని జీవితము । గాసుగ డింపగలేని బేరమున్
ఘనములులేని యాకసము । కాంతుడులేని లతాంగి
నిక్కమున్
గనుగొనలేని మానవుడు । గౌరవమొందునె? వేంక॥

ఉ॥ కారములేని పచ్చడియు । జ్ఞానములేనటువంటిమాని, సం
సారములేని మానిసియు । సంతతిలేనిగృహంబు, వేదవి
ద్యారతిలేని బ్రాహ్మణుడు । ధర్మమెఱుంగని సేవకుండు శ్రీ
సూర్యుడులేని వాసరము । సొంపును నింపునె? వేంక॥

చం సరసతలేని వాదులును । సత్యములేని మహాపవిత్రయున్
వరుసయి భక్తిలేనిసతి। భార్యపయిన్ దమిలేనిభర్తయున్
అరుల జయింపలేని మను । జాధిపులున్ మధురంపుగా
త్రమున్
వఱలని గాయకోత్తములు । వ్యర్థులుగారొకో? వేంక॥

ఉ॥ రాగములేని భోగియును । రాగమువీడిన పాటకాడు ను
ద్యోగములేనిమానవుడు, యోగములేనటువంటి జోగి స
ద్యోగములేని వర్తకుడు । యోగ్యతలేనని కళాప్రవీ
ణుడే
భాగ్యగతిలేని భోక్తయథ । మాధముడేకద! వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ పరపురుషాభిలాష కుల । భామలకెచ్చోఁ బరాంగనార్థ సం
హరణము పూరుషావళికి । నత్యధికంబుగఁగల్గె స్వేచ్ఛయే
సరియనితోఁచెఁ శ్రుత్యుదిత।సర్వకృతుల్ సెడువర్ణ్య వర్ణసం
కరమె మహోపకారముగఁ । గ్రాలఁదొడంగెను వేంక॥

ఉ॥ చాపల నల్ల పూరలను । బంచములందున నెట్టివారి నా
లాపముఁజేయుపూరుషుల । లాస్యమొనర్చు విలాసినీతతిన్
జ్ఞాపకమేమిలేని నరు । శౌచములేనటువంటి రొజ్జ నే
రేపరి నమ్మఁగూడదుగ । యేమివిచిత్రము వేంక టేశ్వరా॥

ఉ॥ కొందఱు గోపిచందనము । గొందఱు భస్మపురేఖలన్
మరిన్
గొందఱు లింగధారణము । గొందఱుశంఖ ముఖాదిచిహ్న
ముల్
గొందఱు గర్భచిహ్నములఁ । గుంకుమచిహ్నిత భీకరాంక
ముల్
గొందఱు దాల్చుచుందు రిది । గోడిగమానొకో? వేంక॥

ఉ॥ ఆయతకుంకుమాంకముల । నాస్యమునందిడి, దాడి, మీస
లన్
రోయక పెంచి భూతములఁ । ద్రోలుటలోమొనగాండ్ర
మేముశా

క్షేత్రయులమంచుఁ గొందఱటుఁ । దిర్గుచుఁ బల్కుచు మద్య
మాంసముల్
హాయిగఁబుచ్చి కొందు రహ । హా! యిదిధర్మమె వేంక॥
ఉ॥ కొందఱు భోక్త లాతిథి క । కుంఠితపద్ధతిగా నిమంత్రణం
బొంది ప్రభాతకాలమున।"నుష్మ,,ను"గాఫి,,నినాని తిర్గి మ
ధ్యందినవేళఁ జేర యల । తద్దినమందు భుజింతు రిట్టులే
కొందఱు కర్తలానెదరు । కూళతనం బిది వేంకటేశ్వరా॥
ఉ॥ బాపలు పాపులెంతొ "బడ । వా,, లనుచుఙ్గసిదీర
దూఱువా
రేపృథివీసురత్వముఁబో । రింబొరిఁగోరి యనేకయత్నముల్
"సాపు,, గ "ట్రికు,,గా సలిపి । జందెములఙ్దగిలింత్రు
చూడఁగా
నీపని మోసగాండ్రదిగ । దే! శుభదంబొకొ? వేంకటే॥
చం॥ జ్వరము"డిసెంటరీ,, "టయిఫాయిడు।ఘానును,, చెట్టి" డబుల్నె
మోనియా,,
"సరిది,, "మలేరియా,, కలర । జన్నియు ప్లేగును నింఫ్లు
యంజ మొ
కరలునిఁకెన్నొరోగములు । గ్రాలి యకాలమునఙ్మను
ష్యులఙ్
బోరిఁబొరిఁ జంపుచుండె నివి । పోకడఁబెట్టవె? వేంక॥

చం॥ తారకలు హీంమువుల్ ధరను । దోర్బలగర్వముతో స్వ
జాతినీ
తిరహితతుచ్ఛబుద్ధులయి । దేవగృహంబుల దర్గ మస్జిదుల్
బొరిఁబొరిఁ బాడుసేసికొని । పోరుచునుండిరి వీరలన్
సహో
దరులని నేత లందురు గ । దా! యిదిధర్మమె? వేంక॥

ఉ॥ ఏలిక, హోటలున్'' గులట । యింగ్లీషు, విద్దియ, లేమి,
''యాస్పిటల్''
రైలు, గొళాయి, నౌకరియు । బ్రహ్మసమాజము, నార్య
సంఘమున్,
స్త్రీలస్వతంత్రి మగ్రజకు । చేష్ట, రిఫార్మరుబోధ, ధర్మ
ముల్
గూలిచి వర్ణసంకరము । గొల్పుచునుండెఁగ వేంకటేశ్వ॥

చం॥ మునుపటికాంగ్రిసాశయమ । మూహము గమ్యపదంబుగా
విధిఁ
చినడుచు నాయకోత్తములఁ । జేరినుతింపగనౌను ధర్మనా
శనరతులై యథేష్టముగ । సంచరణాంబొనరించు వారలన్
వినుతిని జేయఁగాఁదగునె? । విజ్ఞమనోహర! వేంకటేశ్వరా

చం॥ జనులకు సన్యధర్మవిధి । సాధుతయున్నను జేయుకుఁడుటే

ఘనతనిదుర్గ స్వధర్మవిధిఁ । గష్టములున్న ను జేయుచుండు టే
ఘనతనిదుర్గ స్వధర్మమ్మృతి । గౌతుకదంబగు నన్యధర్మమో
ఘనభయపాపదంబగును । గాదె! గుణాకర! వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ ఎవ్వఁడు దాఁటి శాస్త్రవిధి । నిచ్చకు వచ్చినటుల్ చరించునో
యవ్విభుఁ డెట్టిసిద్ధి లవ । మంతయుబొందఁడు సౌఖ్యముం
గనం
డవ్విబుధస్తవార్హమయి । నట్టి పరంపద మొందఁడందుచే
నవ్విధియే ప్రమాణము గ । దా! యఖిలంబున వేంక॥

ఉ॥ మనమున కంటె వేఱొకటి । మాయ జనింపదు లేదు లేద దే
ఘనభవబంధ హేతువయి । కాలునుగాని మఱొండుగా
దు త
న్మనము నశింప నన్నియు వి । నాశము జెందును వృద్ధినైనచో
ఘనమగు సర్వమంతకిదె । గారణమయ్యెడి వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ మెలకువయందునన్ గలను । మేమని మీరని యిద్ది
బుద్ది త
ద్విలసిత వృత్తి యియ్యది ని । వేక మిదే యవివేకమి
య్యదే
కల దిది లేదటంచు బహు । కల్పనలంబొనరించి యెల్లచో
ట్లలరున దెద్దియో యదియె । యాపర తేజము వేంక॥

ఉ॥ సత్యమనంతముం బరము । జ్ఞానము శుద్ధము నైజసిద్ధ

ముౘ

నిత్య మనన్య మవ్యయము । నిర్గుణముౘ బ్రిమదస్వరూప
ముౘ

బ్రత్యవహార భాసురము । బ్రిహ్మము సర్వ చరాచరంబు
లౘ

బ్రత్యయపాత్రిమై మిగుల । భాసిలుచుండెఁగ వేంక॥

ఉ॥ ఎందుల కాగ మనాధ్యయన । మేల? శ్రుతిస్మృతికర్మ సం
చయం

బెందులకర్థవృద్ధి మరి । యేలొకొ శాస్త్రపురాణకౌశలం
బెందుల కుత్త మోపకృతు । లెందుల కస్త్రకళా దృఢత్వ
మా

నందముగాంచ లేనితఱి? । నవ్యగుణార్ణవ! వేంకటేశ్వరా॥

* — ధార్మిక ప్రబోధము. — *

మ॥ అర రే! కొందఱు హీనవాగ్విభులు యు।క్తాయుక్తముల్
వీడి ధ

ర్మరహస్యార్థమెఱుంగ లేక యల సా । మాజ్రిజ్యోరు శిక్షా
స గ

స్వరజాతీయులతోడఁ గూడికొని య । న్యాయాజ్ఞలౘ జ్రే
యఁబూ

నిరె యోధార్మికులార!పట్టుదలతో।నిగ్రింపుఁడీన్యాయముౘ ॥

మ॥ లెండో; ధార్మికులార! మీరలిఁకనీ । లీలన్ మహానిద్రలో
నుండన్ జెల్లదు వేగ మేలుకొనుఁడీ । యూరూరసంస్కర్తలే
యుండన్ సాగిరి గన్నులన్ దెరువుఁడీ । యూఁకొట్టుఁడీ: చూడుఁడీ:
దండిన్ జూపి యధర్మమున్ జదుపుఁడీ! । ధర్మంబు నెక్కొల్పుఁడీ॥

సీ॥ వేదశాస్త్రోదిత ♦ విమలధర్మంబులు
కలహప్రదములని ♦ పలుకఁబడియె
వర్ణాశ్రమాచార ♦ భాసుర కర్మముల్,
క్రూరకర్మములని ♦ కూయఁబడియె
వేదశాస్త్రోద్ధుర ♦ విద్వత్సమూహంబు,
నప్రయోజకమంచు ♦ ననఁగఁబడియె
సభకెక్కఁజాలని ♦ సాధ్వీలలామలు,
వంటలక్కలటంచు ♦ వాగఁబడిరి

తే॥ కులపుకట్టుబాట్లకు లొంగి ♦ చెలఁగుబుధులు,
పనికిమాలినవారని ♦ పలుకఁబడిరి
ధర్మశాస్త్రవిరోధులై ♦ ధరనుదిరుగు,
సంఘసంస్కారనామక ♦ జనులచేత॥

సీ॥ ఐహికాముష్మికా ♦ హ్లాదంబునిడఁజాలు,
ధర్మంబు దివ్యర ♦ థంబుగాగ

వేదశాస్త్రోద్దండ ♦ విద్వాంసులెల్లరు,
రమణీయములగు న ♦ శ్వములుగాఁగ
యమనియమాసనా ♦ ద్యష్టాంగసంగత,
ధర్మగురువులు చో ♦ దకులుగాఁగ
బ్రాహ్మణక్షత్రియ ♦ వైశ్యజఘన్యజుల్,
శిష్టవరేణ్యులు ♦ సేనగాఁగ
వర్ణాశ్రమాచార ♦ పాలనతత్పర,
పార్థివుల్ వాహినీ♦ పతులుగాఁగ
వేదశాస్త్రపురాణ । విహితార్థబోధక,
నవ్యవాణులురుబా ♦ ణములుగాఁగ

తే॥ ధర్మతత్త్వముదెల్పు వే ♦ దపురుషుండు
జయజయధ్వనులొప్పంగ ♦ సకలదిశల
గలయధర్మంబు ఖండింపఁ ♦ గాశినుండి
తరలుచున్నాఁడు మ్రొక్కుఁడో ♦ సరసులార!॥

మ॥ రండో ధార్మికులార! కాశి నల ద । ర్భాంగా మహారా
జు, యో
గ్యుండౌ కాశినరాధిపుండుజయపూ । రుర్వీశుఁడున్ మైథిలే
శుండున్ గాఢవిభుండు లోనుగల రా । జుల్ ధర్మయుద్ధం
బునన్
జండప్రక్రియఁ జేయ నెంచిరి సుమా । సాయంబుగావింపుఁడీ॥

చం॥ నలువురు భ్రాతలుండిరి ధ । నానికి ధర్మ, కృశాను, భూప, చో
రు లనఁగ; వారిలోఁ బ్రథము । రోసినఁదక్కిన మువ్వురున్ గ్రుధా
జ్వలితమనంబులన్ లయము । సల్పుదు రక్కటతన్ ధనాఢ్యు ల
చ్చలమున ధర్మరక్షణము । సల్పుట మంచిది వేంకటేశ్వరా॥

మ॥ అరరే! చాగురె! దోషదూషితమహా । హంకార హుంకార సం
కర సంస్కారివరేణ్యు లిమ్మెయిని ని। ష్కాపట్య వేదోక్త ధ
ర్మరహస్యార్థధనంబు నెట్లొ కని బ । ల్మాయోక్తులన్ దొంగిలన్
సరదారుల్ గఁజెలంగిరట్లు గనుమీ। శా! వేంకటాద్రీశ్వరా॥

* ధర్మసేవక పత్రికాప్రశంస *

సీ॥ సకల వర్ణాశ్రమ ♦ స్వారాజ్యసంఘము,
న్భారతధర్మ స ♦ న్మండలంబు
హిందుసెంట్రల్ కమ్టి ♦ హిందిహిందూపత్రి,
మిండియన్ మిర్రరు, ♦ హిందుమైరండు
పాంచజన్యాభిన ♦ వసరస్వతియు దేవ,

నల్పి విషామృతంబుల వె । సఙ దగురీతిని వారికిచ్చి యా
వేల్పులఁబ్రోవ లేదె? కన । వే! యటు నన్నును వేంక॥

వరాహావతారము.

ఉ॥ ఈక్షితి నెల్లఁజుట్టుకొని । యేగెడి రాక్షస నాథుఁడౌ హిర
ణ్యాక్షువరాహరూపమున । నంతమొనర్చుచు సర్వసస్య స
ల్లక్షణ లక్ష్మితావని వి । లాసవిధంబున నీదుకోరలఙ
దక్షతఁదాల్చి నిల్పవొకొ? । తన్పవె లేఖిల? వేంకటేశ్వరా॥

నరసింహావతారము.

ఉ॥ శ్రీదయితుఙ బహువ్యథలఁ । జెందుచునున్నఁ దలంచు ప్ర
హ్లాదుని వేఁడికోలు విని । యా పెనుకంబమునఙ జనించి మాం
సాదవిభుఙ వధించియు ర । యంబున నీప్రియభక్తుఁ బ్రోవఁగా
లేదె? బలే యనఙ నరహ । రీ! కరుణాకర! వేంకటేశ్వ

వామనావతారము

ఉ॥ పుట్టి మహేంద్రు భ్రాతవయి । పొట్టిఁడువర్ణివైమై బలి భుఙ
ముట్టి మదంబు గోల్పి యొక । మూఁడడుగుల్లల భూమి నడ్గి చే
పట్టి పదద్వయంబున ది । వం బవనిఙ గొని వేర్పదంబునఙ
మెట్టి తలంబునఙ బలిని । మేలుగఁగూర్చవె! వేంకటేశ్వ

పరశురామావతారము.

చం॥ తనయుఁడ! రామ! నీవయినఁ । దల్లిని రేణుకఁ జంపుమన్న వే
జననిని జంపి నీదుపిత । సంతస మంద వరంబు గోరి త
ల్లిని బ్రతికించుకొంటి వవ । లీలగ నీతలిదండ్రులందు నీ
కొనరినభక్తి యింతయన । నుక్తికివచ్చునె? వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ ఒకదెస దుష్టభూపతుల । నుక్కడగించియు క్షత్రధర్మము
ల్ప్రకటనఁ జేసియుంటి వొక । ప్రక్కధరామర ధర్మకర్మముల్
సకలమొనర్చి బ్రాహ్మ్యమును । సార్థకముగ బొనరించి యుంటివో
ప్రకటితవీర్య యో పరశు । రామ! దయాకర! వేంక॥

శ్రీరామావతారము.

చం॥ కొడుకులు లేనిగీము హరిఁ । గూర్చినుతింపని నోరు దమ్మిగ
న్నడని తటాకముల్ బుధులు । పర్వనిగోష్ఠియు రిత్త లేయటం
చడలుచునుండు నాదశర । థాధిపు గేహమునందు నల్వురా
కొడుకులుగా జనించి యల । ఘుం బరిమార్చవె? వేంక॥

ఉ॥ బాటను నొంచుబండను భ । వత్పదకంజరజంబు సోకఁగా
దేఁటులఁదాఁటు నెక్కుడులు । దేవియలొక్కెడి మోవి
చందురు

మీ కెడి మోము బంగరును । మించునొడల్ గల మేటి బోటి య
ప్పాట జనించె నీమహిమఁ । బల్కఁగ నేర్తునె? వేంకటే॥

చం॥ జనకుఁడు దక్కువారలును । సంశయమందఁగ గాధిజాది స
న్మునులు జయంబుగోరఁ బెఱ । భూపతు లిద్ది యసాధ్యకృత్య మం
చును నిరసింప నందఱును । జూచుచు నుండఁగ రౌద్రముద్రికా
కనదురుచాపముఁ విఱిచి । కౌతుకమొందవె వేంక॥

ఉ॥ శ్రీతత భూషణాంబరవి । శేషవిభూషిత సర్వసద్గుణో
పేతను లోకమాతను వి । వేకలసత్సవివంద్యభూతనూ
జాతను బూతసీత నల । శంకరశస్త్రవిదారణార్థమై
యాతఱినిం బహూకృతిగ । నందవె? శ్రీకర! వేంక।

చం॥ అనుజుల నమ్మలఁ సఖుల । నంతపరిభుత్వము నట్టితండ్రి నా
జనపదులఁ మునీంద్రతతి । సౌఖ్యకరోక్తుల నామహోత్సవం
బును విడి దండకాటవికిఁ । బోయి చరించుచునుంటివే యహో
జనకుని యాజ్ఞ నిల్పనగ । చాలెనిఁక లోంగదితొ? వేంక

ఉ॥ కావర మొంది రాజ్యమును । గాంతహరించిన మేటివాలినిన్
నీవిశిఖన్ వధించి కపి । నిస్తులవందితరాజ్యపీఠి సు
గ్రీవునిఁ బట్టభద్రునిగఁ । గేరుచు సల్పి ముదంబు గూర్పవే!
దేవ! యనాథనాథ! కుల । దీపక! రాఘవ! వేంకటేశ్వరా॥
ఉ॥ దేవతలొంద సంతసము । దీవెనలం బొసరింపమానులున్
భావుక మొందుచుండ గ్రహ । పంక్తి; మహాశుగ ధార లోకవి
ద్రావణు రావణున్ సచతు।రంగముగా నశియింపఁ జేసి రా
జ్యావృతుగా విభీషణుని । స్వాశ్రితు సల్పవె వేంకటేశ్వరా॥
ఉ॥ సీతను వీతిహోత్రనుత । జీవితఁగూడి విమానమెక్కి నా
ర్భితి స్వదేశయాన మొన । రించి మొదల్ గుహుఁజూచి పిమ్మటన్
భ్రాతనుగంటివే! యరయ । బంధుతకంటెను బత్తిముఖ్యమం
చీతటి నేనెఱింగితి నిఁ । కేను జయించితి వేంకటేశ్వరా॥
చం॥ జయజయ రామ!యంచు ముని । సంతతి దీవెన జేయుచుండ ని
ర్భయముగఁ బౌరులున్ గనుల । పండువగాఁ గనుచుండ దేవతల్
రయముగఁ బుష్పవర్షము స।రాసరిగాఁ గురియంగఁ బాలనా
నియమిత సింహపీఠిఁదగ । ణి వ్రిధవెల్గనె? వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ శ్రీమహిజాభిరామ! యత । సీసుమదామ! బృహద్య
శోలస
ద్ధ్యామ! సురూపకామ! రఘు ॥ పోషితవంశఘరమోబ్ధి
సోమ! యు
ద్ధామనిశాటభీమ! శ్రుతి । ధర్మమహోదయరమ్యసీమ! శ్రీ
రామ! యఘుంబులన్ దునుమ । రా! ననుగావవె! వేంక

* బలరామ కృష్ణావతారము *

చం॥ ధృతిగల యోగమాయ, యల। దేవకి సప్తమగర్భమున్
గ్రహిం
చి తమిని రోహిణీసతినిఁ । జేర్చ బలుండనఁబుట్టవే. యః
ర్మ్యతతులు పుష్పవృష్టిని స । రాళముగాఁగురియంగ దే
సతివసు దేవయాదవులు । సంబర మందఁగ వేంకటేశ్వ

ఉ॥ నీవు జనించి రేవతిని । నెయ్యము తో విధిఁబెండ్లియాడవే
దేవతలన్ మునీంద్రులన । తిప్రమదంబునఁ బ్రోవలేదె! నా
నావిధతీర్థయాత్రలను । నవ్యవిధంబునఁ జేయలేదె! యో
దేవర! రౌహిణేయ! వసు । దేవ తనూభవ: వేంకటేశ్వ

చం॥ హలి! బలి! నీలచేలధర! । యంబుజలోచన! పాపమో
చనా.
సులలిత గాత్ర! బిల్వలని । షూదన! భీమసుయోధనాది
మాం

సలగురువర్య! యార్యముని । సంస్తుతపాదసరోజ! తాలస
న్మిళితసుకేతనా? ముసలి! । మేలిడి ప్రోవవె! వేంకటేశ్వ॥

ఉ॥ అంతటి దైత్యబాధలకు । నాఁగఁజాలక వేల్పులెల్లరున్
జింతను నీసమీపమును । జేరి హరీ: మము రక్షసేయఁ బ్రా
ర్థింతు మనంగ నీవలరి । దేవకి యష్టమగర్భమందు జ
న్మాంతర మొంది కాచెద న । టంచు వచింపవె? వేంక॥

ఉ॥ దేవ! మహానుభావ! వసు । దేవు తపంబును మెచ్చి దేవకీ
దేవికి ముద్దుబిడ్డవయి । దిక్కులఁదేజము పిక్కటిల్ల న
క్కావరు లక్కలింబడఁగఁ । గాతుకమొందఁగ నాదితే
యులున్
నీవుజనింపవే! గుణిమ । ణీ! కమలావర! వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ సురుచిరడోలికాంతరను । శోభితు, నిన్, బరిమార్పఁ
బూతనా
సురి, గరళాన్వితంబును నశుద్ధమునౌ చనుఁబాలొసంగ నీ
వలిమిఁ గొలి రక్తయుక్తముగ । నానుచు దానిని రూపుమాపి
యుం
దలకును వింతగూర్పవె! గ । దాధర! శ్రీధర! వేంక॥

చం॥ అలశకటాసురున్ దునుమ । వా! యఘదానవు రూప
మాపవా!
బలుని బకాఖ్యు, ధేనుకుని, । వత్సముఖాసురులన్,
వధించి యీవా

యిలఁగల భారమెల్ల నశి । యింపఁగఁజేయవె? నీదుబాల్య
మం
దలిబల మే బలిష్ఠునకు । దక్కెనో? పల్కుమి! వేంక॥

ఉ॥ శ్రీరమణా! భవన్మురళి । చేఁబ్రణవంబును గర్ణపేయమా
ధారను గానముల్ సలిపి । తత్సమయాగతగోపికాళికిన్
బారములేని యజ్ఞతలు । పాఱిపోవఁగ జ్ఞానభక్తుల
వ్యాప్తిగఁగల్గునట్లుగ సె । బాసనఁజెప్పవె! వేంకటేశ్వ॥

ఉ॥ ప్రాక్తనజన్మమందు ముని । వర్యులు నీపరిరంభణంబులా
సక్తినిఁగోర సాంప్రతమ। సాంప్రతిమీరలు గొల్లగొల్లలై
యుక్తిజనింపఁ గృష్ణుఁడన । నుద్భవమందెద నంచు
బల్కి నీ
వుక్తవిధిన్ దదిష్టముల । నోర్పునఁ దీర్చవె? వేంకటేశ్వ॥

ఉ॥ ఇత్తఱి "గ్రంథశోధక బు । ధేంద్రులమేమని" కొంద
ఱీవు మే
నత్తను రాధ నుంచుకొని । హాయిఁజరించితి వంచు
దూఱఁగా
వత్తురు గాని యాయమ భ । వత్సహధర్మిణి, శక్తిరూపమై
యత్తిఁ జెలంగ నిట్లనుట । యన్యముగాదొకో? వేంక॥

ఉ॥ జారుఁడు జోరుఁడంచు నిను । జల్పనసేతురు నీదుసత్కథల్
జారమలిమ్లుచక్రియల । సల్పఁగఁగొల్పువ వంచుఁ గొం
దఱే

శీరో వచింతు రారయుఁగ ।నింతుల తోడుత నాటలెల్ల నీ
యూఱవయేట నాడితివె! । యన్నెముగాదొకో వేంక॥

ఉ॥ ఏడువ గొల్లఁ౿ండఱు వు । హేంద్రుఁడు తన్నవవారి
దంబుల

న్నేడు దినంబులన్ గురియ । నిచ్చుటఁగాంచి ప్రియంబు
తోడ మీా

రీడకు రండటంచు గిరి । నెత్తవె! చిట్కెనవ్రేలుచేత నీ
యేడవయేట బంతివలె । నేరికిసాధ్యము? వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ భ్రాతను గూడి రమ్యమధు। రానగరంబును జేరి పౌరులఁ
నాతులఁ బ్రీతిజేసి కడు । నడ్డిని గూనిని గుంటుగల్గు కు
బ్జాతనువ్రఁ సురూపముగ । సల్పి యనల్పునిఁ గంసు ద్రుం
చి నీ

తాతకుఁ దల్లికిఁ బహుము । దంబును గూర్చవె! వేంక॥

ఉ॥ నీసతి సత్యభామ తమి । నిన్ను ఘనంఘు మహాద్యవాసనా
వాసితపారిజాతసుమ । వైభవలాభము గూర్చవే! యనఁ
వాసవనందనోపవని । భాసిలుచుండెడి పారిజాతముఁ
వాసిగఁదెచ్చియిచ్చి బహు । భద్రముగూర్చవె! వేంక

చం॥ ఇతర మృషాపవాదములు । నేగఁగ జేసెడి నీశిరంబుపై
జతురుఁ డెవండొ వేసెను మృ । షాపజనశ్రుతి, దా
మీాఁస్పుంగ

మతిని దలంచి పోరియు శ । మంతకసన్నగిం దెచ్చి
యీయవే!
ప్రతికృతిగా సతీమణులు । రా గ్రహియింపవె? వేంక॥

చ॥ అలధృతరాష్ట్రసన్నిధికి । నామెయిఁబోయియు నట్టిచక్రవ
ర్తులను గణింపకుండఁగుల । దూరితతద్విమరాలయంబు
వం
దలరుచు గంజ గ్రోలితి వ ।హా! తెలిసెఁ భవదాశయం
బెటఁ
గలుగునో మంచిబత్తి యటఁ । గన్పడుచుందువు వేం

ఉ॥ సోదర! కృష్ణ! నీవెచటఁ।జూచుచునుంటివో కాని ధార్త
ష్ట్రులు పూజ్యపూజిత మ । హాసభ దుర్ణయులౌచు
నన్నునీ
సోదరిఁ జీరలొల్చి వెతఁ । జొన్పుచునుండిరి నీవె దిక్కనఁ
గా దయ ద్రౌపదీసతినిఁ । గ్రక్కనఁగానవె! వేంకటేశ్వ

ఉ॥ శ్రీదయితా! పృధాసుతవి । శేషవచస్సుల విందా
ధార్త
ష్ట్రులఁజేరి సంధివిష ।యాత్మకవార్తలఁ జెప్ప వారు
మోదరుఁ జేయఁగా యతన । ముంబొనరించుటఁ గా
కిన్క
ద్చైగకవిశ్వరూపము న । తిత్వరఁభూనవె! వేంకటేశ

ఉ॥ అన్నలఁ దమ్ములన్ గురుల । నాప్తులఁ బుత్రుల నస్మదీయులన్
గ్రన్నన నెట్లు చంపుమఁగ । రంబు చలింపదిఁ కేమిసేతు నం
చన్నరుఁడన్న శాత్రమును । వ్యర్థముబుత్తురె. చేయు వేయునిన్
మున్నొనరింపరే యని సు । బుద్ధులఁజెప్పవె! వేంకటేశ్వ॥

ఉ॥ ధర్మవిచారణావిధి యు । థావిధిఁ బార్థుని గూర్చి తెల్పవే!
కర్మము, భక్తి, జ్ఞానమును, । గాఁ దెలిపి గీతల బోధఁజేయవే!
నిర్మల విశ్వరూపమును । నివ్వెఱబొందఁగఁజూపి శాత్ర స
త్కర్మకుసల్పవే! నిగమ । గమ్యసురేశ్వర! వేంకటేశ్వ॥

ఉ॥ భారత వీరశాంతనవ । పౌరుషనిర్గత శస్త్రతీక్ష్ణతా
ధార లెఱింగి పార్థ!యిఁకఁ । దాళవుపోరునఁబొమ్మటంచుబ
ల్పౌరుష సాహ్యముల్గొలిపి । వైరుల రూపుల మాపఁజేసి బృం
దారకనాథపుత్రునకుఁ । దజ్జయమీయవె! వేంకటేశ్వ॥

ఉ॥ శంతనుపుత్రుఁ డంపగుమి । శయ్యఁబరుండియు డెందమందు ని
శ్చింతగ నిన్నుధ్యానమును । జేయఁగ మెచ్చుచుఁ గోర్కులిచ్చి ప్రా

ణాంతము దాఁక నుండి ఘన । మైన పరంపద మీయవే! రమా
స్వాంతసరోజభాస్కర! య । పారదయాకర! వేంక॥

చం॥ పుడమిని నుండు భూపతుల । పోఁడిమిఁ బొంది సవంబు నందుఁ గృ
ష్ణుఁడె తొలిఁబూజ్యుఁడంచు యమ । సూనుఁడు పూజలఁ జేయుచుండఁ గ్రూ
రుఁడు శిశుపాలుఁడమ్మెయి వి । రోధముగాఁ బలుకాడ వాని నీ
సుడిజిగివాలునన్ దునిమి । శోభిలుచుండవె వేంక॥

ఉ॥ లావుర వంత లేదు కను । లా కన రావు బలంబుతగ్గె నా
తావులఁదప్పెఁ బ్రాణములు । డస్సితి లెస్సగ నీసరస్సునన్
దేవ! తటాలునంగనవె: । దిక్కెవరింకను రావె: ప్రోవవే!
చేవడి నన్ను నాకరినిఁ । జేయవె! స్వస్థగ వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ తన పృథుకంబులన్ మనుచు । దారిగనుంగొనఁ బత్ని వేఁడఁగాఁ
జినిగిన చేలమందునఁ గు । చేలుఁడు దాఁబృథుకంబుఁ గాన్కఁగాఁ
గొని నినుఁజూడ రాఁ జెలుని । కోర్కె మదిన్ దలపోసి కాన్కఁగై
కొని ధనధాన్యసంపదలఁ । గూర్పవె! చెల్మిని వేంక॥

ఉ॥ నాయక! కృష్ణ! నీగుణగ । ణంబులు వర్ణ్యములెంతొ గ్రంథమో
యాయతమయ్యెఁ బాండితియు । నంతగ లేదు క్షమంబు సున్న యా
ఖ్యానమొ సాగరావధి యిఁ । కెట్టులఁ జేతు మరేమొ నర్తు నా
రాయణ! నానతుల్ గొని ర । యంబునఁ బ్రోవుము! వేంక॥

* బుద్ధావతారము *

ఉ॥ నీచులుగూడ యజ్ఞముల । నింద్యవిధంబున సల్పుచుండుటన్
జూచి జగాన బుద్ధుఁడని । సూరులు పిల్వగ బోద్ధ వౌచు నా
లోచనచేసిసన్ మఖము । లున్ బుధనుత్యములౌ నె? మీరలున్
యోచన సల్పుఁడంచు నవి । యొయ్యన మాన్పవె! వేంక॥

* కల్క్యవతారము *

ఉ॥ వర్ణములందు సంకరము । వర్తిలినప్పుడు వేదశాస్త్ర సూ
త్రార్ణవ శుష్కకాలమయి । నప్పుడు నీవల శంభళా పురి
స్వర్ణితవిప్రమందిరము । నన్ బ్రభవింపవె! ముందుఁ గల్కివై
దుర్ణయులన్ దెగన్ దునిమి । తోషము గూర్పవె! వేంక॥

* తిరుపతి వేంకటేశ్వరస్వామి, ప్రార్థనము *

ఉ॥ అంకిలిఁబడ్డ వారలను । నాథుల, వ్యాధుల, నొచ్చువారలన్
మంకుతనంబునన్ దిరుగు । మానవులన్, దమిఁబ్రోవఁగా "కలా
వేంకట నాయకో", యని వి । వేకులు సన్నుతిసేయుచుండఁ ద
ద్వేంకటపర్వతంబున ధృ । తిన్ వసియింపవె! వేంక॥

చం॥ పరుషుని నొక్కనిన్ జనక! । వారినిఁదెమ్మిటు దాహమాయె నం
చలిగొఅలేక వేఁడితి వ । హా! చెలువొక్కటిఁ దగ్గివ్వఁజేసి వే
శిరమున మట్టిమోసితివి । చెత్తనుగూడిన పూలదండ నీ
శిరమునఁ దాల్చియున్ బహు సు । శీలుఁడవైతివె! వేంక॥

చం। సిరి చెలియై సహస్రవసు । శేఖరుఁడే గృహమై మణీగణా
కరుఁడొగి మామయై యమర । కాండము సేవక జాలమై మనో
హరకరుఁడైన యా కువల । య ప్రభువర్యుఁడు స్యాలుఁడై చెలం
గ రహిఁ వసించియుంటివి జ । గత్త్రియభాసుర! వేంక॥

చం॥ చెఱను సమస్తకష్టములఁ । జెందుచు స్వీయకళత్ర పుత్రులన్
గరము దలంచునట్టి నరు । కైవడి నీభవసాగరంబునన్
దారలుచు బాధలొంది యెది । దోఁచకయుండెడు నైన నాకు నీ
చరణసరోజముల్ దలఁచు । సన్మతినీయవె! వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ పవలును, రేయి, సాయము, ప్ర । భాతము, చైత్రము, ఫాల్గునంబు, వే
సవియును, శీతకాలమును, । సారెకు వచ్చును, గాలమాడు, నా
యువుజనుచుండె, నిప్పటికి । నుత్కటమైన మనోరథంబు నాఁ
బవనము వీడకుండెఁగద! । పండితసన్నుత వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ జననికఠోరవాక్తతిని । శాతశరంబుల నొచ్చి కాననం
బును జని నిన్ను గూర్చి తప । మున్ బొనరించి ధ్రువుండు సద్గతిన్
గనఁడో? చిన్నిప్రాయమున, । గారుణికోత్తమ! నిన్నువిశ్వసిం
చిన గుణి కీ ప్రపంచమున । నెయ్యదిగానిది? వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పుట్టినదాదిఁ గష్టములఁ । బూర్తిగఁజెందితి నెన్న డేనియున్
బట్టుమటంచు నొక్కసుఖ । పద్ధతి గల్గక పోయె నాకు; నే

నెట్టుల నీభవాంబునిధి । నీదుదునోయి! దయాపయోనిధీ!
గట్టిగఁజెప్పి నన్నిపుడు । గావవె! శ్రీధర! వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ ఇంతగఁ దుచ్ఛమైన జని । యీవఱకెప్డిఁక ముందుగూడనే
పొంతను బుట్టదంచుఁ బరి । పూర్తిగఁజెప్పెదనిట్టి నామన
శ్చింతలు నీతిబాధలును । జీదఱ లేడ వసించుఁ బాపకృ
ద్ధ్వాంతవిమర్దనద్యుమణి! । ధర్మజవందిత వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ ధరపయిఁ గన్నకొల్దిని య । థార్థము పల్కుట శూన్యమాయె ధ
ర్మరతియుమాయమాయె శ్రుతి । మాన్యత నాశనమాయె మాతృస
ద్గురుపితృభక్తియుఁ దయయుఁ । గుంఠితమాయె నసహ్యభావమే
కరము జనించె నీవెగతి । గావునఁగావవె వేంకటేశ్వరా॥

ఉ॥ పాపుఁడఁబాప కర్ముఁడను । బాపభవుండను బాపసంగుఁడన్
బాపశరీరి నీదయకుఁ బా । త్రుఁడగాని జడుండనైన నిన్
బాపహరుండవంచు నతభక్త । శరణ్యుఁడవంచు వించిటుల్
నీపదపద్మముల్ దలఁచి । నిల్చితిఁగొల్చితి వేంకటేశ్వరా॥

చం॥ పరగఁగుచేలుపై. విదురు । పై, బలిపై, ద్రుపదాత్మజాతపై
నరుపయి నంబరీషుపయి । నారదుపై, వ్రజగోపికాళిపై

గరివయుఁ, బుండరీకుపయు, । ఘ్నోపయు, నందునిపై, నహల్యపై
వఱలు కృపారసాన నొక । పాలిడి పోవ్రుమ? వేంక॥

ఉ॥ ఒంటినిఁజేయరాని పను । లోలిగఁ జేసితిఁ జేయుచుంటి నం
చంటిని దాపపాపముల । నంతమొనర్పు మటంచు వేఁడఁగా
నుంటిని. సర్వలోకముల । నుత్తమదేవుఁడ వీవెయంచు నేఁ
గంటిని మ్రొక్కుచుంటిఁ దమిఁ । గంటనుగాంచవె! వేంక॥

చం॥ నరకమునందుఁగాని మరి।నాకమునందునఁగాని వెండియు
న్ధరణిని గాని యట్టి గగ । నంబునఁగాని మరెందుఁగాని నా
కిరువు ఘటించినప్పటికి । నీవనుకంపఁ ద్వదీయనామసం
స్మరణ, పదాబ్జ భక్తుల న । జస్రమొసంగవె! వేంకటేశ్వ॥

చం॥ అనఘ! ప్రియాదిసంగతి త । దంబర పట్టణ కల్ప మర్థయౌ
వనములు మేఘతుల్యములు । స్వప్రియబంధుతనూజపుత్రికా
తనువులు విద్యుదాభములు । దాన, మదిన్ ధృతిపోయెఁగాన నా
మనవి మహాత్మ వినుమా! కనుమా! దయ వేంకటేశ్వ॥

చం॥ ఎవఁడు సమస్తవిష్టప మ । హేశ్వరుఁడో యెవఁడాదిపూరుషుం
డెవఁడు సనాతనుండో మరి । యెవ్వఁడు కారణకారణుండో యమా

ప్రవిమలు, నాపరేశు, నల । బ్రహ్మను నాశ్రుతిశాస్త్ర
వేద్యు నా
యవితథధీరు నిన్ను శర । ణంచు నుతించెద వేంకటేశ్వ॥

ఉ॥ శారదచంద్రికారజత । శైలవిభాసురసుస్మితా! నమ
స్కార మవక్రవిక్రమ! య । కారణకారుణికోత్తమా!
నమ
స్కారము కౌస్తుభాదిమణి । కంకణరాజితమాధవా!
నమ
స్కారము, భక్తవత్సల! ఖ । గప్రభువాహన! వేంక॥

ఉ॥ శ్రీదయితాయ పాండవ వి । శేషహితాయ నిరంజ
నాయ తే
సాదితపూతనాయ ఘన । సారమృగీమద వాసనాయ హా
రాది సుభూషితాయ పరి । రక్షితవజ్రనిజనాయ దంతః
క్రాది విదారణాయ వర । దాయ నమోనమ,, వేంక

* ఉపసంహారము *

చం॥ మునుపు మహామహుల్ కృపలె । ముచ్చట గ్రంథము
లన్ రచించియుం
దనుపరు నన్నుఁగాని యుఁకఁ । దన్పుదు వే: కతిపద్యరాశి నం
చనకుము మంచిబత్తి నిడు । నట్టిది గాన దయార్ద్ర దృష్టి దీ
నిని గొని నాయఘంబులను । నెట్టవె! ప్రోవవె! వేంక॥

ఉ॥ వ్యాకృతిరాదు, వేదము ర । వంతయురాదు స్మృతీతిహా
సముల్
ద్దాఁకఁగలేదు, శాస్త్రముల । తట్టున జూడఁగలేదు,
పండితా
నూకము గొల్వలేదు త్వద । నుగ్రహ ముండుట నేమొ
యేవొ ప
ద్యాకృతిగా రచించి యిడి । యంజలిఁజేసితి, వేంకటేశ్వ॥

చం॥ కవివరు లెందఱోకలరు । కబ్బములెన్నిటొ కూర్చి తెచ్చి నీ
కవితధభక్తినిచ్చి పర । మార్థము జెందిరి నాకు నట్టి స
త్కవితయు గాని చాతురియు । గాని భవత్పద భక్తిగాని లే
మి వగచి వేఁడుచుంటిని సు । మీ! ననుగావుమి! వేంక॥

చం॥ చివుకుల సుబ్బయాఖ్యునకు । స్వీకృతపుత్రుఁడఁ గామ
సూనుఁడన్
భవదమలాంఘ్రి పద్మయుగ । బంభర భూతుఁడ నాంధ్రి
గర్గ భా
గవతకృతిపవిత్రితఁ గవి । కాండవిధేయుఁడ బ్రాహ్మ
ణుండ నేఁ
డవిలి యొనర్చు మ్రొక్కులను । దప్పకకైకొను వేంక॥

చం॥ జనులకు స్వస్తిగావుత ర । సావిభుఁడున్ నయరీతి రాజ్యపా
లనమును జేయజాలుత ని । లాబుధగోతతికిన్ శుభంబు
లున్

దనరుత సర్వలోకముల । నామయ సౌఖ్యమయంబులై
సతం
బునలరుఁ గాక! నీకృప; స్వ । భూ! ప్రతిభాకర! వేంక॥

ఉ॥ ఇమ్మెయి దేవదేవ! హరి! । యెట్టులొ రెండు శతాలపైని ప
ద్దెమ్ముల నీపయిన్ బలికి । తిన్ గద యీకృతియందు
నెట్టి దో
షమ్ములునున్న వత్సలత । సాధువులన్ బొనరించి నాదు జ
న్మమ్మును సార్థకంబుగ నొ । నర్పగ నేడితి, వేంక॥

శ్రీభారద్వాజసగోత్రోద్భవుండును శ్రీనివాసాపర
నామధేయుండునగు చిపురుల అప్పయ్యశాస్త్రిచే
రచింపఁబడిన వేంకటేశ్వరవిజ్ఞప్తి సంపూర్ణము.

ఓంతత్సత్. శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

తప్పొప్పుల పట్టిక

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
6	16	ద్ధండ	ద్దండ
7	3	నలో	సలో
11	5	తీక్షు	తీక్ష్ణ
16	16	కులస్తులనకో	కులస్థునకో
17	13	యావసం	బాంధవం
26	19	జేతురిది	జేయునిది
32	7	నాథ్యాం	నాద్యాం
34	10	పాలరక	పాలక
35	18	లేనని	లేని
36	18	సెంచి	పెంచి
39	16	నివే	వివే
40	7	మనాధ్య	మాధ్య
,,	10	దృధ	దృఢ
59	14	కృష్టు	కృష్ణు
,,	,,	నర్యు	వర్యు
,,	17	ఒహు	బహు

ఇవిగాక న, స, ప, వ, ర. అ, లక్షరల యొక్క వ్యత్యాసములను సవరించుకొన ప్రార్థితులు.

ఇతరగ్రంథములు.

బాలనీతి మొదటిభాగము	మనోహర	0-8-0
బాలనీతి రెండవభాగము	కథలుగలవు	0-6-0
నీతికల్పలత మొదటిభాగము	అపూర్వుడు	0-5-0
నీతికల్పలత రెండవభాగము		0-5-0
సాంద్రలక్ష్మీ నృసింహస్తోత్రము. శంకరాచార్య కృతికి తెలుగుసేత - భక్తిరసభరితము.		0-2-0
ఆంధ్రరథాంగదూత కావ్యము శ్రీకాళిదాసకృతికి తెలుగు శృంగారరసము.		0-6-0
దయానంద కా కచ్చాచిట్ఠా, ఆర్యసమాజపద్ధతులు తెలియును. జె. కృష్ణయ్య.		0-1-0

రెండవకూర్పుబడనున్నవి.

రజస్వలా వివాహ ఖండనము.

వర్ణవ్యవస్థ.

వలయువారు:—

మారుతిబుక్కుడిపో

4001 తాడిమార్కెటు శికింద్రాబాదు దక్క

మా స్వంత ప్రచురణములు.

శిరోమణి.

సన్నిధానం సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారిచే రచింపబడినవి.

	వె.-రు.	-అ.	-పై.
ఆంధ్రప్రబంధకథలు	0	12	0
కావ్యమాల	0	12	0
కుమారి	0	1	6
తత్సమచంద్రిక	1	0	0

వ్యాసమాల (అచ్చులోవున్నది)

ఉస్మానియా ఆంగ్లో తెనుగు ప్రైమరు (అచ్చులోవున్నది)

వలయువారు

మారుతీబుక్కుడిపో,

బుక్ సెల్లర్సు అండ్ ఎడ్యుకేషనల్

పబ్లిషర్స్:

మార్కెటువీధి శికింద్రాబాద్.